

ТВОРЧІСТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ У СИСТЕМІ УРОКІВ-КОМПЛЕКСІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ (на прикладі драми-феєрії “Лісова пісня”)

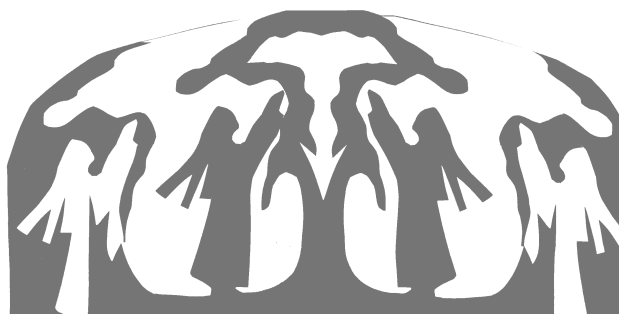
У статті розповідається про систему інтегрованих уроків у 2-3-х класах, де об'єднані виразальні засоби народної класичної музики, образотворчого мистецтва витинанки і поетичного слова Лесі Українки.

Зараз, у період повернення до першоджерел української ментальності, проблема духовного становлення особистості на ґрунті національних цінностей набуває особливого значення. Згідно з концепцією освітньої галузі “Художня культура”, увага акцентується на культурознавчому аспекті шкільної освіти, що вимагає інноваційних підходів до навчально-виховного процесу. Створена програма “Образотворче мистецтво і музика” (Копоть І.Є., Ямчинська Г.В.) є спробою інтегрувати ці види мистецтва, починаючи з четвертого року життя у дитячому садку до навчання у початковій школі (десятирічний вік дитини). Це дає можливість збагатити асоціативні уявлення учнів, розширити їхню інтелектуальну та емоційну сферу. Важливим моментом у програмі є виділення уроків-комплексів, де поєднані образотворче мистецтво, музика, рідна мова, хореографія тощо, в залежності від мети уроку. Проведення таких уроків визначається конкретними завданнями на кожному етапі навчання: від ознайомлення з найпростішими мистецькими поняттями та явищами до поглибленого осягнення естетичної функції слова, усвідомлення спорідненості різних видів мистецтва на основі єдиної системи образів, загальних понять про композицію, форму, темпоритм, колорит тощо.

Видатні представники різних галузей мистецтва, майстри слова, з-поміж яких гідне місце належить Лесі Українці, нерідко відзначалися багатограними обдаруваннями, виявляли нахил до суміжних видів творчої діяльності. Це збагачувало творчість кожного з літераторів, композиторів, художників і впливало на їхнє мистецьке мислення.

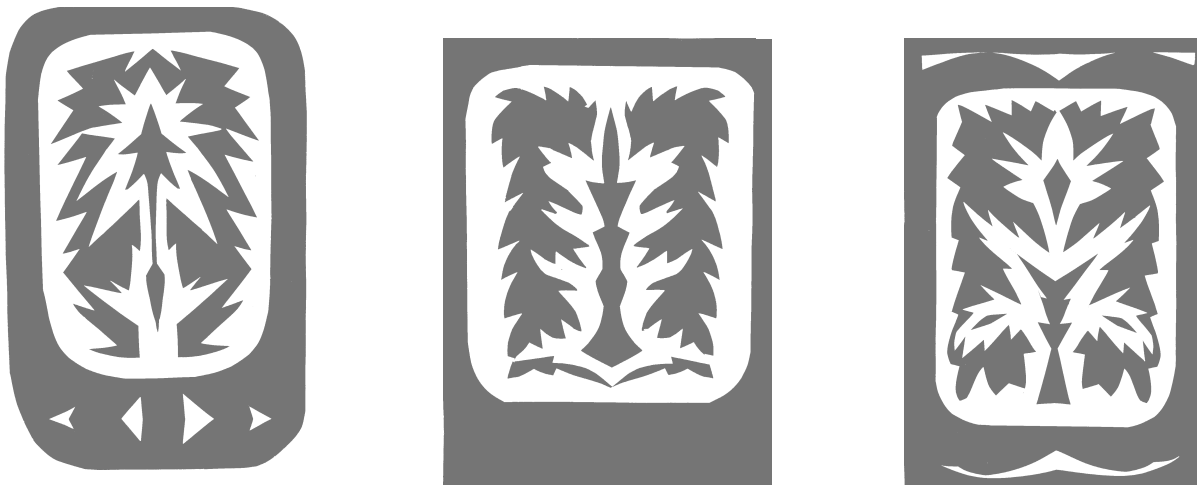
Одним з прикладів інтегрованих уроків у 3 класі може бути урок створення витинанкових композицій з фігурами людей за мотивами драми-феєрії Лесі Українки “Лісова пісня”. Як відомо, вона є вершиною усієї творчості поетеси, найглибшим виявом її музичного та літературного таланту, народності і поетичного світосприймання. Сама назва твору свідчить про те, що у драмі-феєрії все пронизане пісенністю природи. Водночас герої твору вимальовані настільки реально, живописно, що відтворення персонажів на папері становить неабиякий інтерес не тільки для професійних художників, а й для школярів. Тому цілком природньо проведення інтегрованого уроку - образотворче мистецтво - рідна мова - музика - саме на матеріалі “Лісової пісні”. Розповімо коротко про деякі його етапи.

Урок починається з прослуховування музичної п'єси “Маленька поема” Я.Степового, після чого учні виділяють дві різних за темпоритмом частини твору – бурхливу і лагідну – і намагаються уявити і відтворити в ескізах дівочу фігуру, схожу на тонку берізку або тополю, що гнеться під вітром. Вчительорганічно вплітає сюди уривок з “Лісової пісні”, читаючи його під час виконання ескізів учнями: “Мавка сплітає довге листя на березі, сідає в нього і гойдається тихо, мов у колисці...”[1: 359].

Діти пластичними рухами передають колихання гілля дерева, сум дівчини, яка не змогла жити серед людей і прагне повернутися до рідного лісу. Ще раз прослухавши поему Я.Степового, діти вже більш глибоко проймаються настроєм дійових осіб драми, для того щоб передати не тільки форму, а й колір майбутньої витинанкової композиції. Вони пропонують світло-зелений, синій, блакитний – ті кольори, які відповідають настрою після прослуханих слів та музики. Зробивши невелику перерву, вчитель ознайомлює клас з народними витинанками, розписами, графічними роботами відомих майстрів, присвяченими творчості Лесі Українки. Це готує учнів до другої частини уроку – виконання витинанки власними руками. Лунає бурхлива частина твору Я.Степового. Вчитель звертає увагу дітей на витинанку, де дівочі фігурки прихилилися до дерева. Виникає питання: як передати у витинанці процес перевтілення однієї дівочої постаті у другу, що вже є феєричною істотою? Учні знаходять відповідь досить швидко – одну фігурку одягають у народний поліський костюм, другу завітчують, обгортають листям, а волосся перетворюють на вербове віття.

Роботи оформлено, діти порівнюють свої витвори з іншими, обмінюються враженнями на маленькій імпро-візованій виставці. В кінці уроку вчителю доречно буде прочитати вірш Лесі Українки “Мамо, іде вже зима”, коли діти записують домашнє завдання – розробити ескізи візерунків на морозному віконці.

(Витинанки автора статті)

Таким чином, інтегровані уроки, які спільно проводять один або два рази на чверть учителі образотворчого мистецтва, хореографії, мови та музики, мають неоціненне значення у формуванні цілісного світосприйняття дитини і розвивають її образне мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Леся Українка. Твори у 2-х томах. – Т. 2. – К.: Наукова думка, 1987. – 724 с.

Матеріал надійшов до редакції 20.01.2001 р.

Ямчинская Г.В. Творчество Леси Украинки в системе уроков – комплексов в начальной школе (на примере драмы-феерии “Лесная песня”).

В статье рассматривается система интегрированных уроков во 2-3-х классах, где объединены выразительные средства народной классической музыки, изобразительного искусства вытынанки и поэтического слова Леси Украинки.

Yamchynska H.V. Lesya Ukraïnka's Creative Works in the System of Complex-lessons in Elementary Education (“The Forest Song”).

The article deals with the system of integration at the lessons of elementary education in the 2nd-3th forms. The essence of such integrity lies in the folk-lore, pictorial art and Lesya Ukraïnka's poetry.